ISSN: 2383-3483; Journal of Police Medicine. 2021;10(3):209-218

Journal of Police Medicine

Journal Homepage: http://jpmed.ir/

Original Article Open Access

Pattern of the Effect of University Identity Factors on the Motivation-Lifelong Learning Cycle of Police Students

Javad Einipour[1*], Ali Afshar[1], Ahmad Souri[2]

[1] Assistant Professor of Psychology, Faculty of Organizational Resources Sciences and Techniques, Amin Police University, Tehran, Iran.
[2] Associate Professor of Psychology, Faculty of Organizational Resources Sciences and Techniques, Amin Police University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

AIMS: Cycle of motivation- lifelong learning of police students is affected by specific pattern of relations among various factors of individual, educational, social and organizational.

MATERIALS & METHODS: The statistical population of the study included police students with a grade point average of 19 and academic motivation, 16 of whom were purposefully selected as a sample until reaching the stage of data saturation. This research was performed in 2018 in Amin Police University using qualitative method of framework analysis and coding for data analysis.

FINDINGS: Data analysis using coding showed that the individual factors had been consisted of 14 themes and classified in three comprehensive concepts of "brought of the person", "the crystallizer" and "strategies", instructional factors of 6 themes containing the professor and his purposeful activities, social factors of the 12 themes containing "career prospects" and "importance of education" and Organizational factors of 6 themes containing concepts of "climate" and "environment" and finally the model of effectiveness of these themes on cycle of motivation- learning designed in format of causal factors, conditions, context, strategy and output.

CONCLUSION: University identity factors, which are divided into several sections: individual, educational, social and organizational, affect the individual's academic motivation, activate participation in learning, appropriate study approaches and metacognitive skills, and thus lead to lifelong learning and ensuring physical and psychological health.

KEYWORD: University identity factors, Brought of the person, Crystallizer, Motivation, Learning

How to cite this article:

Einipour J, Afshar A, Souri A. *Pattern of the Effect of University Identity Factors on the Motivation-Lifelong Learning Cycle of Police Students.* J Police Med. 2021;10(3):209-218.

***Correspondence:**

Address: Department of Psychology, Faculty of Organizational Resources Sciences and Techniques, Amin Police University, Jedi Ardabili St., West Hemmat Highway, Tehran, Iran.
Tel: +982148931825
Fax : +982148931825
Mail: joooo.einipour@gmail.com

Article History:

Received: 20/11/2020
Accepted: 07/02/2021
ePublished: 06/07/2021

Copyright © 2021, Journal of Police Medicine | This open access article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]

[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]

[DOI: 10.30505/10.3.209]

ISSN: 2383-3483; Journal of Police Medicine. 2021;10(3):209-218

مجله طب انتظامی

وب‌سایت مجله: http://jpmed.ir/

مقاله اصیل

دسترسی آزاد

تعیین الگوی تأثیر عوامل هویتی دانشگاه بر چرخه انگیزش- یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس

جواد عینی پور[۱*]، علی افشار[۱]، احمد سوری[۲]

[۱] استادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم و فنون منابع سازمانی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

[۲] دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم و فنون منابع سازمانی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

چکیده

اهداف: چرخه انگیزش- یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس متأثر از الگویی خاص از روابط عوامل مختلف فردی، آموزشی، اجتماعی و سازمانی است. این تحقیق باهدف شناسایی و تدوین این الگو با استفاده روش کیفی انجام شد.

مواد و روش‌ها: جامعه آماری مطالعه کیفی حاضر شامل دانشجویان پلیس دارای معدّل بالای ۱۹ و انگیزش تحصیلی بود که تا رسیدن به مرحله اشباع داده‌ها، ۱۶ نفر از آن‌ها به‌صورت هدفمند به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. این تحقیق در سال ۱۳۹۷ در دانشگاه علوم انتظامی امین به روش کیفی تحلیل چارچوب انجام شد و از کدگذاری برای تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: تجزیه‌وتحلیل داده‌ها با استفاده کدگذاری نشان داد که عوامل فردی متشکل از ۱۴ مضمون و دربرگیرنده سه مفهوم کلی‌تر «آورده فرد»، «تبلور یابنده» و «راهبردها»؛ عوامل آموزشی متشکل از ۶ مضمون و حاوی محوریت استاد و فعالیت‌های هدفمند؛ عوامل سازمانی متشکل از ۶ مضمون و متمرکز بر «آینده شغلی» و «اهمیت تحصیلات در سازمان» و عوامل محیطی- اجتماعی متشکل از ۱۲ مضمون و متمرکز بر دوطبقه کلی‌تر «جوّ» و «محیط» بودند که درنهایت الگوی تأثیر این مضامین بر چرخه انگیزش- یادگیری در قالب عوامل علّی، شرایط، زمینه، راهبرد و نتیجه تدوین شد.

نتیجه‌گیری: عوامل هویتی دانشگاه که در چند بخش فردی، آموزشی، اجتماعی و سازمانی تقسیم‌بندی می‌شوند با تأثیر برانگیزش تحصیلی فرد باعث فعّال شدن مشارکت در یادگیری، رویکردهای مطالعه مناسب و مهارت‌های فراشناختی گردیده و از این طریق به یادگیری مادام‌العمر و تأمین سلامت جسمانی- روانی دانشجویان منجر می‌شوند.

کلیدواژه‌ها: عوامل هویتی دانشگاه، آورده فرد، تبلور یابنده، انگیزش، یادگیری

نحوه استناد به این مقاله:

Einipour J, Afshar A, Souri A. *Pattern of the Effect of University Identity Factors on the Motivation-Lifelong Learning Cycle of Police Students.* J Police Med. 2021;10(3):209-218.

نویسنده مسئول:

آدرس: آکادمیک: تهران، اتوبان همت غرب، خیابان جدی اردبیلی، دانشگاه علوم انتظامی امین، دانشکده علوم و فنون منابع سازمانی، گروه روان‌شناسی

تلفن: ۰۲۱۴۸۹۳۱۸۲۵

فاکس -

پست الکترونیک:

joooo.einipour@gmail.com

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۳۰

پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۱۹

چاپ: ۱۴۰۰/۰۴/۱۵

Copyright © 2021, Journal of Police Medicine | This open access article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]

[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]

[DOI: 10.30505/10.3.209]

مقدمه

انگیزش پدیده‌ای درونی است که فرد را از درون به فعالیت واداشته و مُنبعث از نیازهای فرد است [۱]. ازنظر Moreno انگیزش یادگیری، فرآیندی روان‌شناختی است که رفتار دانشجویان را به‌صورت خودتنظیمی در جهت یادگیری هدایت و حفظ می‌کند و باعث افزایش اعتمادبه‌نفس در فرد هم‌زمان با افزایش ارزش تحصیل و تمایل به یادگیری می‌شود [۵-۲]. از دیدگاه رفتارگرایی، یادگیری تغییری نسبتاً پایدار در توان رفتاری براثر تمرین است [۶] اما بر اساس دیدگاه‌های شناختی، یادگیری توسعه استعداد بالقوه انسان از طریق یک فرآیند حمایتی مداوم است که افراد در سراسر طول عمر خود به آن نیاز دارند [۷]. درهرصورت، یادگیری در سراسر چرخه زندگی جاری است و متأثر از حیطه‌های مختلف شناختی، نگرشی و روانی- حرکتی است و این دیدگاه برای تربیت دانشجویان نظامی مفیدتر تلقی می‌گردد چرا آن‌ها در سراسر زندگی حرفه‌ای خویش، نیاز مبرم و اساسی دارند تا بیاموزند و آموزه‌های خویش را به‌روز نگه‌دارند.

هم انگیزش و هم یادگیری، متأثر از عوامل مختلفی هستند که مجموعاً هویت یک دانشگاه را تشکیل می‌دهند: در مطالعه‌ای از عوامل اجتماعی (جوّ)، علمی (آموزشی) و جلوه ظاهری دانشگاه (محیط) تحت عنوان عوامل هویتی دانشگاه نام‌برده شده است [۸]. در همین راستا مجموعه عوامل فردی که فرد با خود به موقعیت آموزشی می‌آورد و از فردی به فردی دیگر متفاوت است و کیفیت ویژه‌ای را در انگیزش تحصیلی و یادگیری را رقم می‌زنند نیز در تشکیل هویت یک دانشگاه نقش بازی می‌کنند [۹]. عوامل هویتی دانشگاه علاوه بر اینکه در انگیزش تحصیلی و یادگیری دانشجویان نقش دارند، سلامت جسمانی- روانی دانشجویان را نیز به‌شدت تحت تأثیر قرار می‌دهند.

نقش برخی از متغیرهای فردی نظیر وظیفه‌شناسی [۱۰]، خود انگیزشی [۱۱]، ورزش [۱۲]، رضایت ذهنی [۱۳]، خودکارامدی [۱۴]، خودتنظیمی [۱۵]، باورهای ارزش- انتظار [۱۶]، درون‌گرایی [۱۷] برانگیزش و یادگیری دانشجویان مورد تأیید قرارگرفته است. ازجمله عوامل آموزشی مهم در انگیزش و یادگیری بر اساس پژوهش‌های پیشین عبارت‌اند از: فراگیری از راه پژوهش، رواج آن از راه آموزش و اجرای آن با ارائه خدمات اجتماعی [۱۸]، ارزیابی مؤثر از دانشجویان، بحث و روش‌های پرسش، یادگیری مشارکتی و راهبردهای ارزیابی [۱۹]، طرح سؤال در شروع درس، استفاده از وسایل کمک‌آموزشی، صحبت از آینده و جنبه‌های معنوی و انسانی، واضح بودن اهداف درس و دانستن اهداف آموزشی، خواندن مطالب موردعلاقه و چالش‌برانگیز بودن یک درس [۲۰]، تدریس خوب، اهداف روشن و استاندارد، حجم کاری و ارزیابی مناسب [۲۱]، شیوه و مهارت تدریس مدرس، عدم مشارکت و فعالیت در امر یاددهی- یادگیری [۲۲]. در بخش عوامل محیطی- اجتماعی که در انگیزش و یادگیری نقش ایفاء می‌کنند [۲۳]، ادراک دانشجویان از خودمختاری، برآورده شدن نیازهای روان‌شناختی اولیه، ادراک حمایت اساتید از کارهای مستقلانِ، احساس ارضای نیازهای خودمختاری، شایستگی و وابستگی [۲۴]، احساس ارزش، احساس پیشرفت، روابط محیط کار، بازخورد مثبت، پاداش و دستمزد [۲۵]، جو روانی [۲۶]، فضای مُکفی آموزشی [۲۷]، نظام تعاملی یک دانشگاه [۲۸] و اتمسفر [۲۹] ازجمله مهم‌ترین عوامل قلمداد می‌گردند. عوامل سازمانی شامل سیاست‌های سازمانی [۳۰]، قواعد مربوط به مرخصی، قواعد مربوط به ارتقاء، تحصیلات و مقوله آموزش علمی و حرفه‌ای پلیس [۳۱] هستند که محیط آموزشی را متأثر از خویش می‌کنند و از این طریق برانگیزش و یادگیری تأثیر می‌گذارند [۳۲].

نظر به اهمیت متغیرهای انگیزش تحصیلی و یادگیری در امر تربیت دانشجویان و تفاوت آشکار شرایط دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین با سایر دانشجویان، شناسایی عوامل هویتی تأثیرگذار بر آن‌ها می‌تواند متصدیان تعلیم و تربیت را در سیاست گزاری تحصیلی و تربیتی و تأمین سلامت جسمانی- روانی دانشجویان نظامی، یاری دهد. در دانشگاه علوم انتظامی امین تاکنون پژوهشي صورت نگرفته که به بررسی عوامل تأثیرگذار برانگیزش تحصیلی و یادگیری آن‌ها پرداخته باشد. تحقیق حاضر در پی پاسخ به این سؤال اساسی است که الگوی تأثیر عوامل هویتی دانشگاه (فردی، آموزشی، اجتماعی و سازمانی) بر چرخه انگیزش- یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس کدام است؟

مواد و روش‌ها

جامعه آماری پژوهش کیفی حاضر شامل دانشجویان دارای معدّل بالای ۱۹ و دارای انگیزش تحصیلی بالا در دانشگاه علوم انتظامی امین در سال ۱۳۹۷ بودند. در ابتدا، با رجوع به منابع معتبر (۱۰ کتاب مرجع) و مقالات علمی- پژوهشی جدید خارجی و داخلی (۳۰ مقاله) مواردی که بر دو متغیر انگیزش و یادگیری تأثیرگذار قلمداد شده بودند، یادداشت گردید و همچنین بر اساس آن‌ها فرم اولیه سؤال‌های نیمه ساختاریافته مصاحبه تهیه شد. ملاک انتخابِ کتاب‌ها، مرجع بودن، جامع بودن و پرداختن تفصیلی به متغیرهای تحقیق و همچنین تأیید حداقل ۱۰ نفر از اساتید برجسته حوزه روانشناسی تربیتی بود. ملاک گزینش مقالات فارسی جدید بودن (۱۳۹۴ به بعد)، مربوط بودن به متغیرهای تحقیق و چاپ در مجلات علمی- پژوهشی بود. ملاک گزینش مقالات خارجی نیز جدید بودن (۲۰۱۴ به بعد)، مربوط بودن و چاپ در مجله‌های دارای نمایه آی. اس. آی یا اسکوپوس با ضریب تأثیر بالاتر از ۱ بود.

به‌منظور اطمینان از روایی و پایایی سؤال‌های فرم مصاحبه نیمه ساختاریافته، نظر ۳ نفر از کارشناسان و خبرگان در این خصوص گرفته شد و اصلاحات موردنظر در سؤال‌ها اعمال گردید. سپس در مرحله بعد با ۱۶ نفر از دانشجویانی که ازلحاظ عملکرد تحصیلی برتر و بر اساس گزارش‌ها از انگیزش تحصیلی بالاتری در دانشگاه علوم انتظامی امین بودند، مصاحبه شد که با انجام ۱۶ مصاحبه، اطلاعات گزارش‌شده به حدّ اشباع رسید. ملاک ورود دانشجویان، داشتن معدل بالای ۱۹، گزارش فرمانده گروهان دانشجو یا تعدادی از همکلاسی‌های دانشجو مبنی بر باانگیزه بودن وی در امور تحصیلی و داشتن تمایل برای مصاحبه بود.

زمان برخی از مصاحبه‌ها با دانشجویان توسط مرکز مشاوره دانشگاه هماهنگ گردید و در برخی از موارد نیز محقق با شخص دانشجو هماهنگ نمود. در همه مصاحبه‌ها، محقق تدابیر مربوط به حفظ محرمانگی را در نظر داشت. متوسط زمان مصاحبه‌ها ۵۰ تا ۶۰ دقیقه بود. سؤالات به نحوی بود که بتواند دیدگاه‌ها و اعتقادات دانشجویان را درباره موضوع، مورد پرسش قرار دهد. پس

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]
[DOI: 10.30505/10.3.209]

از انجام ۳ مصاحبه و با حصول درک بهتری از موضوع توسط محقق، مجموعه سؤال‌های اولیه مصاحبه نیمه ساختاریافته در قالب مناسب‌تری صورت‌بندی گردید و بقیه مصاحبه‌ها دنبال شد. درنهایت، گفته‌ها در کاغذ پیاده‌سازی گردید. برای حصول روایی، کدهای اولیه استخراج‌شده به هر مصاحبه‌شونده نشان داده شد و محقق اطمینان نمود که کدهای استخراج‌شده، بامنظور گوینده تطابق دارد. همچنین برای حصول پایایی از ۳ نفر از افراد متخصص به‌عنوان همکار دعوت شد تا متن‌های پیاده شده را کدگذاری نمایند و محقق پس از حذف و اصلاح کدهای مورد اختلاف، اطمینان نمود که کدهای اولیه استخراج‌شده از متن‌های مصاحبه پایایی دارد.

سپس داده‌ها با استفاده از کدگذاری و بر اساس روش کیفی تحلیل چارچوب مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت. رویکرد تحلیل چارچوب، اولین بار در دهه ۱۹۸۰ توسط پژوهشگران مرکز ملی پژوهش اجتماعی انگلستان به‌عنوان روش تحلیل داده‌های کیفی در پژوهش‌های کاربردی معرفی شد. این روش رویکردی است سلسله مراتبی که برای طبقه‌بندی و سازمان‌دهی داده‌ها بر اساس مضمون‌های کلیدی، مفاهیم و طبقات پدیدارشده مورداستفاده قرار می‌گیرد [۳۳]. این روش برای پژوهش‌های کاربردی کیفی مفید است [۳۴]. Taylor [۳۵] سه بُعد آن را چنین گزارش نموده است: الف- مدیریت داده‌ها (آشنایی با داده‌ها، شناسایی طبقات اولیه یا مضمون‌ها، کدگذاری داده‌ها و قرار دادن داده‌ها در جدول) ب- ابعاد توصیفی (ترکیب محدوده و وسعت داده‌های کدگذاری شده، شناسایی ارتباط بین طبقات یا درون‌مایه‌ها تا رسیدن به تصویر کلی و تدوین مفاهیم انتزاعی بیشتر ج- ابعاد اکتشافی (ایجاد ارتباطات/ الگوها با استفاده از مفاهیم و مضمون‌ها، تفکر پیرامون داده‌های اصلی و مراحل تحلیل تا رسیدن به درک نقطه نظرات شرکت‌کنندگان و جستجوی کاربرد وسیع‌تر مفاهیم/ مضمون‌ها. در مطالعه حاضر برای احصاء مضمون‌ها (مفاهیم) ۵ مرحله زیر دنبال گردید:

۱) مرحله آشنایی که در این مرحله محقق با غوطه‌ور شدن در یادداشت‌ها (اعم از موارد مربوط به متون و موارد مربوط به مصاحبه‌ها) به ایده‌های کلیدی و مضمون‌های تکرارشونده دست‌یافت. ۲) شناسایی یک چارچوب موضوعی: در این مرحله، ایده‌های تکرارشونده در فرآیند آشنایی به‌صورت گروه‌هایی متشکل از ایده‌های مشابه یا مضمون صورت‌بندی گردید. در این مرحله یادداشت‌های مربوط به اسناد علمی و متون نظری با مصاحبه‌ها مورد مطابقت قرار گرفت. ۳) نمایه‌سازی: در این مرحله واحدها و یا بخش‌هایی از داده‌ها (نسخه‌های مصاحبه و یادداشت‌های مربوط به اسناد و متون علمی) که به مضمون‌ها مرتبط بودند، از طریق کدگذاری شناسایی شدند. ۵) جدول‌بندی: بعد از نمایه‌سازی داده‌ها بر اساس چارچوب موضوعی، داده‌ها به‌صورت جداول مضمونی خلاصه بندی شدند. ۵- ترکیب داده‌ها یا نقشه و تفسیر: در این مرحله ارتباط بین مفاهیم بررسی گردید و در قالب مفاهیم کلی‌تری تحت عنوان مضمون‌های نهایی یا مفاهیم اصلی ترکیب شد.

ملاحظات اخلاقی: این مطالعه بر اساس مجوز قرارداد شماره ۴۹۵۶۰۲/۵۱۴/۷/۱۲۴ دانشگاه علوم انتظامی امین انجام شد و در همه مراحل انجام آن محققان به مشارکت‌کنندگان، اطمینان لازم را برای رازداری و محفوظ ماندن اسامی آنان ارائه نمودند. همچنین همه موارد مربوط به حفظ محرمانگی مصاحبه‌های ضبط‌شده و متون پیاده شده مصاحبه‌ها رعایت گردید و به اطلاع مشارکت‌کنندگان رسید.

یافته

دانشجویان مصاحبه شده از رسته‌های مختلفی بودند: رسته عملیات ویژه (۲ نفر)، رسته راهور (۲ نفر)، رسته پیشگیری (۲)، رسته دریایی (۱ نفر)، رسته انتظامی (۲ نفر)، رسته مرزی (۲نفر)، رسته جنائی (۱ نفر)، رسته اطلاعات (۲ نفر)، رسته مواد مخدّر (۲ نفر).

برای احصاء مؤلفه‌های عوامل فردی، آموزشی، سازمانی و محیطی- اجتماعی از روش کیفی تحلیل چارچوب استفاده شد که درنهایت چهارچوب نظری نهایی به دست آمد که مؤلفه‌های آن به شرح جدول ۱ است. همان‌گونه مشاهده می‌شود، عوامل فردی بر اساس متون، اسناد علمی و دانشجویان ممتاز مصاحبه شده متشکّل از ۱۴ مضمون یا مفهوم است؛ به‌عبارت‌دیگر، کیفیت انگیزش تحصیلی و یادگیری دانشجویان بر اساس ادراک یادگیرنده از تکالیف یادگیری و تحصیل، میزان مشارکت در یادگیری، سبکی که موفقیت و شکست‌هایش را به آن‌ها استناد می‌دهد، میزان آمادگی قبلی و تجارب پیشین دانشجو از یادگیری و کلاس‌های یادگیری، میزان اعتمادبه‌نفس دانشجو، وضعیتی که نشان‌دهنده سلامت روانی و عاطفی دانشجو است، میزان هوش و استعدادی که برخوردار است، توانمندی‌های شناختی و فکری در حل مسئله، سبک‌های ترجیحی دانشجو در یادگیری، رویکردی که به مطالعه دارد، میزان عزت‌نفس، میزان برخورداری دانشجو از حافظه کوتاه‌مدت و روزمره، نوع ویژگی‌ها شخصیتی و همچنین مهارت‌های فراشناختی متفاوت خواهد بود.

جدول ۱) مضمون‌های عوامل فردی

چارچوب نظری نهایی؛ مضمون‌های عوامل فردی	
ادراک یادگیرنده	توانائی شناختی
مشارکت در یادگیری	سبک‌های یادگیری
سبک‌های اسنادی	رویکردهای مطالعه
آمادگی: تجارب پیشین	عزت‌نفس
اعتمادبه‌نفس	حافظه
وضعیت عاطفی و روان‌شناختی	ویژگی‌ها شخصیتی
هوش و استعداد	مهارت‌های فراشناختی

جدول ۲) مضمون‌های عوامل آموزشی

چارچوب نظری نهایی؛ مضمون‌های عوامل آموزشی	
طرح درس	سنجش و ارزشیابی
تعامل استاد و فراگیر	اهداف برنامه درسی
مهارت‌های اساتید	محتوای دروس

عوامل آموزشی بر اساس نظر دانشجویان ممتازی که با آن‌ها مصاحبه شد، متون و اسناد علمی از ۶ مضمون یا مفهوم تشکیل‌شده است (جدول ۲). به بیان واضح‌تر، کیفیت انگیزش تحصیلی و یادگیری بر اساس استفاده استاد از طرح درس یا فقدان آن، میزان تعاملی که استاد با دانشجو برقرار می‌کند، مهارت‌هایی که استاد برای تدریس به کار می‌گیرد، کیفیت سنجش و ارزشیابی استاد از روند یادگیری، اهدافی که توسط استاد برای

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]
[DOI: 10.30505/10.3.209]

یادگیری مشخص می‌شود و همچنین کیفیت علمی محتوایی که برای دروس معرفی می‌شوند، متفاوت است.

عوامل سازمانی تأثیرگذار برانگیزش تحصیلی و یادگیری دانشجویان مصوب دانشگاه علوم انتظامی امین از ۶ مضمون مفهوم تشکیل‌شده است (جدول ۳). کیفیت انگیزش تحصیلی و یادگیری دانشجویان متأثر است از: سیاست‌های سازمانی در خصوص تحصیلات و آموزش و یادگیری، چگونگی رشد دانشجویان در سازمان، برنامه‌های سازمان برای تربیت نیروها و دانشجویان، نوع مدیریت و رفتاری که در ادارات و بخش‌های تابعه دانشگاه از سوی مدیران اعمال می‌شود و کیفیت مشاوره و راهنمایی که مسئولان، اساتید برای هدایت و راهبری دانشجویان اعمال می‌کنند.

جدول ۳) مضمون‌های عوامل سازمانی

چارچوب نظری نهایی؛ مضمون‌های عوامل سازمانی	
سیاست‌های سازمانی	نوع مدیریت
رشد سازمانی	رفتار مدیران
برنامه‌های سازمانی	مشاوره و راهنمایی

مضمون‌های اصلی عوامل محیطی- اجتماعی تأثیرگذار برانگیزش تحصیلی و یادگیری از ۱۲ مورد تشکیل‌شده است (جدول ۴)؛ مشوق‌ها و محرک‌هایی که از سوی دانشکده‌ها و یا دانشگاه برای عملکرد بهتر در یادگیری برای دانشجویان تدارک دیده می‌شود، برخوردها، بازخوردها و کمک‌هایی که از سوی همسالان خویش دریافت می‌کنند، بازخوردهایی که از سوی مسئولان دانشکده و مربیان و مسئولان دانشگاه در خصوص عملکرد تحصیلی خویش دریافت می‌کنند، کیفیت فضای کلاسی و در کل محیط دانشکده یا دانشگاه، موقعیت دانشگاه به لحاظ مکانی و دسترسی به امکانات علمی و رفاهی و خدمات شهری، تجهیزات و امکاناتی که دانشگاه برای کمک به یادگیری دانشجویان در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد، میزان استرسی که دانشجو در کلاس و در تعامل با اساتید یا مربیان متحمل می‌شود، نوع روابطی که بین اساتید و دانشجویان شکل می‌گیرد، میزان رفاهی که برای دانشجو در مواردی چون استراحت، تغذیه، شادی در سطح دانشگاه در نظر گرفته می‌شود، کیفیت ارتباط خانواده‌های دانشجویان با فرزندانشان در طول تحصیل، حجم و محتوای برنامه‌هایی که به‌عنوان فوق‌برنامه برای دانشجویان در طی سال در نظر گرفته می‌شود و میزان الزامی و اجباری بودن فعالیت‌های دانشجویان.

جدول ۴) مضمون‌های عوامل محیطی- اجتماعی

چارچوب نظری نهایی؛ مضمون‌های عوامل محیطی- اجتماعی	
مشوق‌ها و محرک‌ها	استرس
تأثیر گروه همسالان	نوع روابط
سازوکارهای بازخورد	رفاه
فضا	ارتباط خانواده با دانشگاه
موقعیت	فوق‌برنامه
تجهیزات و رسانه	الزام و اجبار

در جمع‌بندی نهایی، به‌منظور تدوین چارچوب نظری نهایی، الگوی تأثیر عوامل مختلف فردی، آموزشی، اجتماعی و سازمانی بر چرخه انگیزش- یادگیری مادام‌العمر دانشجویان ترسیم شد و به‌منظور برآورد برازش مناسب مدل، یک نشست خبرگی با اساتید و خبرگان حوزه روان‌شناسی تربیتی برگزار شد و نظرات اصلاحی اعضای شرکت‌کننده در هر دو بخش مضامین نهایی درج‌شده در مدل و مسیرهای ترسیم‌شده اعمال گردید و درنهایت مدل ترسیم‌شده با اجماع مورد تأیید واقع شد و در قالب شکل ۱ تدوین گردید.

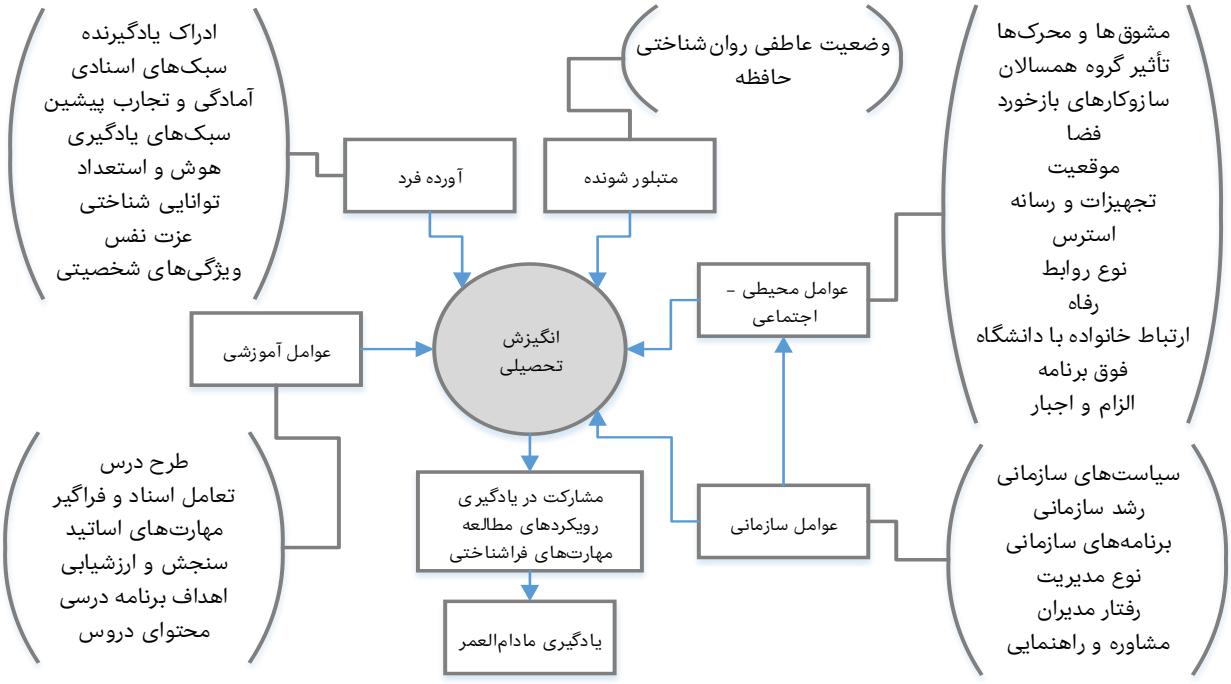

شکل ۱) الگوی تأثیر عوامل هویتی برانگیزش تحصیل و یادگیری مادام‌العمر دانشجویان

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]
[DOI: 10.30505/10.3.209]

بحث

در مطالعه حاضر بر اساس روش کیفی تحلیل چارچوب، مشخص شد که عوامل فردی از ۱۴ مضمون ادراک یادگیرنده، مشارکت در یادگیری، سبک‌های اسنادی، آمادگی و تجارب پیشین، اعتمادبه‌نفس، وضعیت عاطفی و روان‌شناختی، هوش و استعداد، توانائی شناختی، سبک‌های یادگیری، رویکردهای مطالعه، عزت‌نفس، حافظه، ویژگی‌های شخصیتی، مهارت‌های فراشناختی، عوامل آموزشی از ۶ مضمون طرح درس، تعامل استاد و فراگیر، مهارت‌های اساتید، سنجش و ارزشیابی، اهداف برنامه درسی و محتوای دروس، عوامل سازمانی از ۶ مضمون سیاست‌های سازمانی، رشد سازمانی، برنامه‌های سازمانی، نوع مدیریت، رفتار مدیران و مشاوره و راهنمایی و عوامل محیطی- اجتماعی از ۱۲ مضمون مشوق‌ها و محرک‌ها، تأثیر گروه همسالان، سازوکارهای بازخورد، فضا، موقعیت، تجهیزات و رسانه، استرس، نوع روابط، رفاه، ارتباط خانواده با دانشگاه، فوق‌برنامه و الزام و اجبار تشکیل‌شده است.

نتایج به‌دست‌آمده از احصاء مضمون‌های عوامل فردی با تحقیقات بخشنده و همکاران [۱]، و محمدی‌راد و آراسته [۳۶] و Vanvoorhis [۱۹]، Sheehan و همکاران [۱۲]، Ray و همکاران [۱۱]، Bücker و همکاران [۱۳]، Bryant [۱۴]، LeMay [۱۵]، Doménech-Betoret [۱۶]، Avram و دیگران [۱۷] همخوانی و تطابق دارد. نگاه به مضمون‌های استخراج‌شده از عوامل فردی، نشان می‌دهد که بر اساس نظر مصاحبه‌شوندگان برخی از ویژگی‌ها فردی به‌عنوان اساس و پایه برای انگیزش تحصیلی و یادگیری مادام‌العمر در طول زندگی نقش بازی می‌کنند؛ به‌نحوی‌که برخی از این ویژگی‌ها مانند ادراک یادگیرنده، سبک‌های اسنادی، آمادگی و تجارب پیشین، سبک‌های یادگیری، هوش و استعداد، توانایی شناختی، عزت‌نفس و ویژگی‌های شخصیتی از ابتدای تولّد فرد به‌سوی تکمیل شدن پیش می‌رود و به شکل فعلی خویش ظاهر می‌شود. این ویژگی‌ها بسته به محیط و تجارب زیسته از فردی به فرد دیگر متفاوت است. می‌توان این ویژگی‌ها را به‌عنوان «آورده فرد» در موقعیت یادگیری فعلی نام‌گذاری کرد. ویژگی‌ها فردی دیگر نظیر وضعیت عاطفی و روان‌شناختی، حافظه که بسته به بافت آموزشی و محیط حاکم بر کلاس کیفیت‌های مختلفی می‌گیرند، را می‌توان به‌عنوان ویژگی‌های «تبلور یابنده» نام‌گذاری کرد. مشارکت در یادگیری، رویکردهای مطالعه، مهارت‌های فراشناختی نیز راهبردهایی هستند که فرد پس از فعال شدن انگیزش تحصیلی از آن‌ها به‌منظور یادگیری بهره می‌گیرد.

همچنین بر اساس نظر مصاحبه‌شوندگان، مضمون‌های استخراج‌شده از عوامل آموزشی، محوریت استاد و فعالیت‌های هدفمند وی را در کانون توجّه قرار داده بود که با نتایج پژوهش‌های سلطانی‌عربشاهی و همکاران [۲۰]، شهرآبادی و همکاران [۲۱]، محمدی‌مهر و همکاران [۳۷]، صالحی و همکاران [۲۲] همخوانی دارد. یکی از دلایل مهم محوریت استاد در دانشگاه علوم انتظامی در نظر مصاحبه‌شوندگان آن بود که بسیاری از آموزش‌ها در دانشگاه علوم انتظامی امین نیازمند خبرگی استاد در مهارت‌هاست. درواقع، دانشجویان، خود را نیازمند اساتیدی می‌دیدند که در مهارت‌های مربوط به رسته از مهارت و خبرگی و تجربه کافی برخوردار باشد. طرح درس، تعامل استاد و فراگیر، مهارت‌های اساتید، سنجش و ارزشیابی، اهداف برنامه درسی و محتوای دروس همگی جنبه‌ای از توانایی‌های استاد را نشان می‌دهند که به مدد مضمون‌های مذکور در یادگیرنده انگیزش ایجاد می‌کند و باعث تسهیل یادگیری در وی می‌شود. دانشجویان بیشترین تمرکز خویش را در تحصیلات بر آموزش مهارت‌های لازم گذاشته بودند و به‌وضوح احساس می‌کردند که جوّ دانشگاه باید طوری باشد که آموزش این فنون توسط مربیان و اساتید تسهیل گردد، آن‌ها را در ارتباطی همیارانِ کمک کند و در آن نیاز به آزادی عمل بیشتری احساس کنند.

نتایج حاصل‌شده از احصاء عوامل محیطی- اجتماعی با پژوهش‌های Gutiérrez و Tomás [۲۴] و Sommerfeldt [۲۵] همخوانی دارد. بر اساس نظر مصاحبه‌شوندگان مضمون‌های استخراج‌شده در بخش عوامل محیطی- اجتماعی به دو مفهوم کلی جوّ و محیط اشاره می‌کرد؛ مضمون‌های تأثیر گروه همسالان، سازوکارهای بازخورد، نوع روابط، ارتباط خانواده با دانشگاه، استرس، فوق‌برنامه و الزام و اجبار در مفهوم کلی‌تری به نام «جوّ» و مشوّق‌ها و محرّک‌ها، فضا، موقعیت، تجهیزات و رسانه و رفاه در مفهوم کلی‌تری به نام «محیط» قرار گرفت. جوّ به این دلیل بر یادگیری تأثیرگذار بود که باعث تسهیل یادگیری مشارکتی می‌شد و زمینه را برای آموزش فرد فراهم می‌کرد. محیط نیز به این دلیل برانگیزش و یادگیری تأثیر می‌گذاشت که محرک‌ها و نشانه‌های لازم برای یادگیری را تدارک می‌دید. دانشجویان به محیط دانشگاه در انگیزش تحصیلی و یادگیری بها می‌دادند و احساس می‌کردند که لوازم و امکانات دانشگاه و مخصوصاً دسترسی به آن‌ها باید به‌گونه‌ای باشد که برای آن‌ها فرصت آزمایشگری و یادگیری را فراهم نماید.

با دقّت در مضمون‌های استخراج‌شده در بخش عوامل سازمانی متوجّه می‌شویم که آن‌ها به دو مفهوم کلی‌تر آینده شغلی و اهمیت تحصیلات در سازمان اشاره می‌کنند. این نتایج با پژوهش‌های Trofymowych [۳۰] و اقبالی و همکاران [۳۱] مطابقت دارد. این دو مفهوم کلی است که در یادگیرندگان انگیزش ایجاد می‌کرد و یادگیری آن‌ها را تسهیل می‌نمود. آینده شغلی از این حیث در یادگیرندگان باعث تسهیل یادگیری می‌شد که جهت کلی یادگیری‌ها را نشان می‌داد و اهمیت تحصیلات نیز به این علّت در انگیزش تحصیلی تأثیرگذار بود که باعث تولید انگیزه‌های بیرونی و درونی می‌گردید. مصاحبه‌شوندگان وابستگی دروس به مهارت‌های مورد انتظار از خود را می‌طلبیدند و تمامی آموزش‌ها را وابسته به آینده شغلی خویش می‌دیدند، فلذا آینده شغلی و انتظاراتی که از آن‌ها در شغلشان می‌رفت، بیشترین تأثیر را در نگرش آن‌ها نسبت به یادگیری و انگیزش تحصیلی می‌گذاشت. همچنین، اهمیت قائل شدن برای تحصیلات در سازمان، موضوعی است که باعث کسب برخی از امتیازات می‌شود و مصاحبه‌شوندگان آن را به این دلیل تأثیرگذار برانگیزش و یادگیری می‌دانستند که به دنبال آن تقویت‌کننده‌های اجتماعی، مادی و درونی وجود دارد.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر، درگیری ذهنی دانشجویان با انواع و اقسام برنامه‌های روزمره در دانشگاه بود که باعث می‌شد تمرکز و توجه آن‌ها برای پاسخ‌دهی کامل و جامع به سؤال‌های مصاحبه‌گر تحت تأثیر واقع شود و مصاحبه‌گر زمان بیشتری را برای واکاوی پاسخ آن‌ها به زوایای مختلف مفاهیم اصلی هر

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]
[DOI: 10.30505/10.3.209]

سؤال اختصاص دهد. برای پژوهش‌های آینده پیشنهاد می‌گردد، نقش مضامین شناسایی‌شده در انگیزش و یادگیری به‌صورت کمی یعنی اجرای تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام یا تحلیل مسیر موردبررسی قرار گیرد و پیشنهاد دیگر اینکه مدل ترسیم‌شده با معادلات ساختاری و تحلیل عاملی تأییدی موردبررسی قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

عوامل هویتی دانشگاه که متشکل از عوامل فردی، آموزشی، اجتماعی و سازمانی هستند، مجموعاً برانگیزش تحصیلی فرد مؤثر واقع‌شده و باعث راه‌اندازی مشارکت در یادگیری، رویکردهای مطالعه مناسب و مهارت‌های فراشناختی می‌شوند و از این راه یادگیری مادام‌العمر دانشجویان را شدیداً تحت تأثیر قرار می‌دهند. اگرچه دانشجویان در ویژگی‌های «آورده» بسیار متفاوت از یکدیگر هستند اما در ویژگی‌های «تبلور یابنده»، عوامل آموزشی، عوامل محیطی، عوامل سازمانی و «راهبردها» تفاوت‌های اندکی با یکدیگر در موقعیت یادگیری نشان می‌دهند. تفاوت‌های اندک دانشجویان در بسیاری از عوامل هویتی دانشگاه، باعث می‌شود که مطلوب نگه‌داشتن و استانداردسازی عوامل هویتی دانشگاه اهمیت بسیار پیدا نماید چراکه تأثیر آن در دو حوزه سلامت جسمانی و روانی آشکار و مبرهن می‌گردد؛ به‌عبارت‌دیگر، سلامت جسمانی- روانی مفهومی است که در هر یک از مضمون‌های شناسایی‌شده پنهان است و اشکال مختلف آن- سالم بودن اعضای بدنی ارادی و غیرارادی، سلامت شخصیتی، سلامت روانی و نظایر آن - از سازه‌های مفهومی تشکیل‌دهنده آن مضمون تلقی می‌گردند. اگر عوامل هویتی دانشگاه از حالت استاندارد خارج باشد، سلامت جسمانی – روانی افراد به اشکال مختلفی در معرض تهدید قرار می‌گیرد؛ به‌عبارت‌دیگر، اگر ویژگی‌های «آورده» و «متبلور شونده» فرد معیوب باشد، با شکل‌گیری سرخوردگی فرد در محیط دانشگاه، اختلال‌های افسردگی، پرخاشگری در بخش روانی و رفتارهای خود آسیب‌رسان در بخش جسمانی به‌تدریج ظاهر می‌شوند؛ معیوب و خارج از استاندارد بودن عوامل آموزشی باعث می‌شوند دانشجویان به دلیل آموزش‌های نادرست در معرض آسیب جسمانی- روانی قرار گیرند و این آسیب‌ها در نواحی بدنی درگیر تمرین‌های نظامی پا، ستون فقرات و گردن و کمر - بیشتر است و هم‌چنین ازلحاظ روانی ممکن است باعث تواید درماندگی آموخته‌شده در فرد گردد؛ معیوب و خارج از استاندارد بودن عوامل محیطی اجتماعی باعث تولید آسیب‌های بدنی مربوط به حوزه غیرارادی بدن نظیر قلب، اعضای معدی، گردش خون و نظایر آن و آسیب‌های روانی مربوط به شکل‌گیری شخصیت‌های منفعل می‌گردد و هم‌چنین معیوب و خارج از استاندارد بودن عوامل سازمانی منجر به آسیب‌های جسمانی خودزنی و آسیب‌های روانی تمارض می‌گردد.

تشکر و قدردانی: بدین‌وسیله از همه اساتید روان‌شناسی، صاحب‌نظران و خبرگان و دانشجویان علوم انتظامی امین که در این تحقیق مشارکت نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌نماییم.
تعارض منافع: بدین‌وسیله نویسندگان مقاله اعلام می‌دارند که در این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافعی وجود ندارد.
سهم نویسندگان: عینی پور در ارائه ایده و طراحی مطالعه، تحلیل آماری داده‌ها، تفسیر داده‌ها، جمع‌آوری داده‌ها، افشار در تفسیر و نتیجه‌گیری، سوری در تفسیر و نتیجه‌گیری این مقاله سهیم بوده‌اند. نویسندگان این مقاله با تأیید نهایی مقاله حاضر، مسئولیت دقت و صحت مطالب مندرج در آن را می‌پذیرند.
منابع مالی: منابع مالی این پژوهش توسط پژوهشگر تأمین‌شده است.

References

1. Bakhshandeh bavarsad M, Hakim AS, Azimi N, Latifi M, Ghalvandi H. Nursing Students Viewpoints about Educational Motivation and its Related Factors in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. Research in Medical Education. 2015;7(1):35-44.
2. Collette AT, Chiappetta EL. Science Instruction in the Middle and Secondary Schools. The CV Mosby Company, 11830 Westline Industrial Drive, St. Louis, MO 63146; 1984.
3. Fathi Azar A. Teaching methods and techniques. Tabriz: Tabriz University Press; 2008.
4. Seif AA. Nursing psychology, learning and teaching psychology. Tehran: Doran Publications; 2015.
5. Mallick SK, Krishna De K, Mukhopadhyay R. Academic motivation of secondary school students: a critical study. European Journal of education studies. 2017; 3(4): 661-671.
6. Hergenhan BH, Elson MH. An Introduction to Learning Theories. 2002; Translated by Ali Akbar Seif. Tehran: Doran Publishing, 2016.
7. Taghipour A, Karimi FZ, Mousavi Bazaz S M, Khosravi Anbaran Z, Abdolah MI. Factor Structure and Reliability ofthe Persian Version of the Jefferson Scale of Physician Lifelong Learning-Medical Students (JeffSPLL-MS). Iranian Journal of Medical Education. 2015; 14 (11):988-997.
8. Alessandri SW, Yang S, Kinsey DF. An Integrative Approach to University Visual Identity and Reputation. Corporate Reputation Review. 2006;9(4), 258-270.
9. Leitch S, Motion J. Multiplicity in corporate identity strategy. Corporate Communications: An International Journal. 1999; 4 (4), 193 - 199.
10. Kertechian SK. Conscientiousness as a key to success for academic achievement among French university students enrolled in management studies. The International Journal of Management Education. 2018; 16(2), 154-165.
11. Ray M, Onifade E, CarolynDavis C. Using 'happy' or 'sad' face in a decision-making grid

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]
[DOI: 10.30505/10.3.209]

to motivate students to improve academic success. International review of economics education. 2019; 30.
12. Sheehan RB, Herring MP, Campbell MJ. Longitudinal relations of mental health and motivation among elite student-athletes across a condensed season: Plausible influence of academic and athletic schedule. Psychology of Sport and Exercise. 2018;37:146-52.
13. Bücker S, Nuraydin S, Simonsmeier BA, Schneider M, Luhmann M. Subjective well-being and academic achievement: A meta-analysis. Journal of Research in Personality. 2018; 74, 83-94.
14. Bryant SK. Self-Efficacy Sources and Academic Motivation: A Qualitative Study of 10th Graders. Electronic Theses and Dissertations. 2017; 3231.
15. LeMay JO. Academic Engagement, Motivation, Self-Regulation, and Achievement of Georgia Southern University Sophomore Students. Electronic Theses & Dissertations. 2017; 1666.
16. Doménech-Betoret F, Abellán-Roselló L, Gómez-Artiga A. Self-Efficacy, Satisfaction, and Academic Achievement: The Mediator Role of Students' Expectancy-Value Beliefs. Front. Psychol. 2017; 8: 1193.
17. Avram JH, Phil HL, Marisa OH, Leah Bakst JL, Roffman JWS and Randy LB. Individual differences in amygdala-medial prefrontal anatomy link negative affect, impaired social functioning, and polygenic depression risk. Journal of Neuroscience. 2012; 32 (50), 18087-18100.
18. Maktabi H. Identifying the dimensions of education quality in the Islamic Azad University of Khuzestan Province (Region 6). Unpublished Master Thesis, Islamic Azad University; 2007.
19. Vanvoorhis J. The evaluation of teaching and effective questioning in college teaching: An interview with Wilbert J. Mckeachie. Journal of Excellence in Colledge Teaching. 1999; 10(1): 77-90.
20. Soltani Arabshahi SK, Bigdeli Sh, Kouhpayezade J, Jafarpour A. Designing a Reliable and Valid Instrument to Determine the Effective Motivational Factors on Medical Students Learning Based on Keller's ARCS Model. Educ Strategy Med Sci. 2014; 6 (4):241-246.
21. Shahrabadi E, Rezaeian M, Haghdoost A. Predicting Learning Outcome of Students Based on their Perceptions from Courses in Rafsanjan University of Medical Sciences in 2013. Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2014; 12 (11):929-942.
22. Salehi M, Hajizadeh M, Fallah AS, Salim Bahrami SH. Investigating the effective factors on reducing the academic motivation of male and female students of Islamic Azad universities in Mazandaran province. Journal of Social Sciences. 2001; 14 (9): 73-86.
23. Varma R, Tiyagi E, Gupta J. Determining the quality of educational climate across multiple undergraduate teaching sites using the DREEM inventory. BMC Med Educ.2005; 5(1):8-10.
24. Gutiérrez M, Tomás, JM. Motivational Class Climate, Motivation and Academic Success in University Students. Rev Psicodidáct. 2018; 23:94-101.
25. Sommerfeldt V. An identification of factors influencing police workplace motivation. Master dissertation. Queensland University of Technology, 2010.
26. Jakobsson U. Danielsen N, Edgren G. Psychometric evaluation of the Dundee ready educational environment measure: Swedish version. Medical Teacher. 2011; 33, 267-274.
27. Karimi M, Salehi MR. The effect of psychological and environmental factors of educational classes on learning in Quranic centers and language schools. Research of Nations. 2018; 3 (28): 109-122.
28. Sanago A, Joybari L, Mehravar F. A study of the views of a group of medical students about the organizational climate and the university environment. Jundishapour Scientific Medical Journal. 2012, 3 (2): 303-309.
29. Noroozi R, Nosrati Hashi K, Hatami M, Mottaghi Z. Evaluating the Relationship between University Atmosphere and University Students' Educational Motivation. (Contact Quality, Cooperation Quality, Student-Centeredness, Emotional Relations) (Case Study). 2015; 5(14): 77-100.
30. Trofymowych D. Police Education Past and Present: Perceptions of Australian Police Managers and Academics. Flinders Journal of Law Reform. 2007; 8(10), 419- 433.
31. Eghbali M. Police Human Resource Training and Its Effect on Personnel Performance and Working Life Quality (Case Study: Tehran Military Service Organization Personnel). Journal of Police Organizational Development. 2014: 69-85.
32. Bronfenbrenner U. The ecology of human development: Experiments by nature and design. Cambridge, MA: Harvard University Press; 1979.

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]
[DOI: 10.30505/10.3.209]

33. Smith J, Firth J. Qualitative data analysis: the framework approach. Nurse Researcher. 2011; 18: 52- 62.
34. Gibbs GR. Framework analysis. School of Human &Sciences. UK: University of Huddersfield; 2011.
35. Nikpeyma N, Saeedi AZH, Azargashb E, Alavi Majd H. Framework approach: a method for analysis of qualitative data. Payesh. 2014; 13 (1):41-50.
36. Arasteh H, Mahmoodi-Rad M. Effective teaching: an approach based on evaluation of instruction by students. Koomesh. 2004; 5 (2):1-8.
37. Mohammadi Mehr M, Maleki H, Khoshdel A, Abbaspour, A. Explaining the role of faculty members in the military medicine training program with a lifelong learning approach: A qualitative study. Journal of Army University of Medical Sciences of the Islamic Republic of Iran. 2011; 9 (4): 256-263.

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]
[DOI: 10.30505/10.3.209]

این صفحه آگاهانه سفید گذاشته شده است

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-25]

[DOR: 20.1001.1.22286241.1400.10.3.3.7]

[DOI: 10.30505/10.3.209]